

Magyar liturgia.

Arad, december 30.

E héten volt egy cikkünk, mely a pápának ama rendeletével foglalkozott, hogy a görög katolikusoknak tilos az isteni tisztélet magyarul végezniük. — Kifejtettük, mennyire igazságtalan, jogtalan és épen a katolicizmus ügyére veszedelmes az a rendelet, melytől különben a magyar királyi tetsvényjog alkalmazásával meg lehet tagadni a kihirdetést.

Ez ügyben Cselka Nándor budavári püspök is nyilatkozott, azt mondván, hogy a pápának az isteni tisztélet nyelvére intézkedni joga van és ha ő itthon lett volna a nyáron, mikor Ujhelyi Antal hajdudorogi plébános az egyetemi templomban a magyar misét megtartotta, ő arra az engedelmet nem adta volna meg.

Cselka Nándor püspöknek az az állítása, hogy az egyházi felsőbbségnek nem volt előzetes tudomása a magyar istentiszteletéről, csak tévedésen alapulhat. Tévedés, hogy Bogisich Mihály püspöktől csak görög katolikus és nem magyar istentisztelet tartására kértek engedelmet. A dolog úgy áll, hogy mikor a hajdu-doroghi görög katolikusok küldöttsége Budapesten járt, Cselka a vikárius nem volt a fővárosban, s így a görög-katolikusok végrehajtó-bizottsága Bogisich püspökhöz fordult és határozottan magyar nyelvű misére kért tőle engedelmet. Bogisich eleinte vonakodott beleegyezését adni. Erre a küldöttek kijelentették, hogy ha nem kapják meg az engedelmet az egyetemi templomban tartandó magyar misére, akkor a Kálvin-téren, az Isten szabad ege alatt tábori misét tartanak, de semmiestre sem mehetnek el Budapestről a nélkül, hogy a millennium esztendejében, Magyarország fővárosában magyar istentiszteletet tartottak volna. A küldöttek kifejtették, hogy nem akarnak Budapesten egyebet tenni, mint a mit Hajdu-Dorogon évtizedek óta zavartalanul tessenek. Nem lehet egyházellenes dolog Budapesten az, ami Hajdu-Dorogon szabály.

Erre az energikus fellépésre a püspök egy órai gondolkodási időt kért és az egy óra elteltével — amelyet valószínűleg egyházi férfakkal való tanácskozásra használt fel — megengedte, hogy az egyetemi templomban magyar nyelvű istentiszteletet tartassanak. Nem áll

tehát, hogy az egyházi felsőbbség előzőleg nem értesült a magyar miséről.

Most az a kérdés, hogy mik lesznek a brévének a következményei? Ami a hajdu-doroghiakat illeti, ezeknek a helyzete többi hitsorsosaiéhoz képest könnyű. Ők egyszerűen megtagadják és értesüléstük szerint meg is tagadják a brévének való engedelmeséget. A hajdu-doroghiaknak először is szerzett joguk van a magyar nyelvű istentiszteletre, s ettől a joguktól semmiféle bréve meg nem foszthatja őket. Azután meg veltük szemben semmiféle kényszerítő eszközt nem lehet alkalmazni, mert ennek az egyházköztségnek megvan a papválasztó joga és így a jövőben is less módja gondoskodni arról, hogy olyan plébános legyen, aki magyarul misézik.

Sajnos, sokkal rosszabb a helyzetük a görög-katolikus egyházközségnek, amelyeknek kinevezett lelkészeik vannak. Ezekkel egy régi taktika szerint könnyen elbánhatnak. Ezt a taktikát alkalmazta néhány évtized előtt Papp-Szilágyi püspök igen szomorú eredménnyel a román nyelvű görög-katolikus egyházakban. Ez a taktika abban állott, hogy megvárták, míg a magyarul beszélő és magyar érzelmű lelkészek egyenkint kihaltak és mindegyiknek a helyét oláhul beszélő és dákoromán érzelmű pappal töltötték be.

Hogy ennek a tervszerű eljárásnak mi lett az eredménye, arra csak egy megdőbبنتő példát említnék. Mináldi, szabolasmegeyi község, közvetlen Debreczen alatt, az ország szívében, egy emberöltő előtt tiszta magyar község volt; ma pedig a lakosság már csak ért magyarul, de oláhul beszél és oláhul érez. Egész vidékek szakadtak így el a magyarságtól. Es újra hasonló veszedelem fenyegeti a magyarságot azokon a vidékeken, amelyeknek hazafias görög-katolikusaira az orosznyelvű liturgiát akarják rákényszeríteni.

Jól értesült helyről származó információink szerint Rómának ebben a dologban való magatartását a római katolikus főpapságnak intranszgens szárnya irányítja, élén Schleich Lőrinc bibeos püspökkel. A kik erre befolyással vannak, azok arra számítanak, hogy a konfliktus kiélesedésnek esetén, vagyis, ha a görög-katolikusok ellenszegülnek a római kuria parancsának, a magyar állam hatalmi eszközeinek alkalmazásával fognak érvényt szerezni.

log emberek e szomorú világon. Csak hogy istán legyenek fogékonyak a jótékonyágránt, — s ez elégtű társaság valószínűleg ilyen is volt, mert hát tulajdonképpen nevé voltak volna alkalmatlanok, s kinek ártottak? Oh, a szép és vigasztaló álom és föltevés, hogy ezeknek itt külön kedvezményeket nyújtott a sors, hogy ezeknek tekintete mindig, vagy csaknem mindig megőriz mostani eselőd, vidám fényét, ajkuk a mosolyt, s parancsoló szükségét nem ismernek!

Az a kit mi „Abrándozó“-nak nevezünk, idég jutott gondolataiban, midőn az udvari legény, az előbb említett nagyszerű udvari legény, ezüst tálcán egy pompás halat hozott, minőt csak régi képeken láthatunk, a hol Péter halászata van megfestve, vagy a Chevet kirakában, a hol az utozagyerekéek tátott szájjal bámulják s orraikat majdnem az üveg-táblához ütük.

Kereken hordozták. S mikor az Abrándozó is kivette jókora adagját, eszmetársításra hajló szellemével maga elé képzelte Bretagne oldalain azokat a nyomorult halász-falvakat, a hol a mult őszei maga is fél éjszakákon át olt tanuja a tenger dühös csapkedésainak. Isszraelkézett egy jelenetre, mikor a hajó sm tudott a kikötőbe evezni, s a megretent szerencsétlen halásznők csoportokba vedtek a kormányos körül, hol a vihar majdnem letépte ruhafoszlányaikat. Milyen életük van e nyomorult embereknek! Hányan jutnak óra özvegyiségre, egész életükön át fekete

kendőt hordva, s gyermekeikkel hajnaltól késő estig a szardínia-raktárak büsös olaja közt dolgozva a mindennapi kenyérért, semmi egyébért a száraz kenyeren kívül! Emlékében maga elé idézte a templomot, mely egy hegyoldalon kiemelkedett a falu fölött, s körülötte a sovány juhok által lelegezt fu között az apró sarköveket, csaknem mindenkin e földirattal: Meghalt a tengerben... Meghalt a tengerben...

A nagy hal ize a lehető legpompásabb, legzamatosabb volt, s a körülötte levő rákmártás bizonyította, hogy a gróf ur csakócsa nemcsak kijárta, hanem ki is tanulta a Café Anglais tanfolyamát. Mert a mi tulinom oszvilizációink már itt tart Már a konyhaművészet is felsőbb tudomány. Tudori oklevelet nyernek a sülték készítéséből, csak úgy mint a mártások összeállításából. Mindnyájan izletesen és válogatott mozdulatokkal fogyasztoták, de a jó ízű, s a remek étkek megszkása nem engedték, hogy a különlegesség iránt való meglegedésüknek csak egy szóval is kifejezést adjanak.

Az Abrándozónak nem volt több étvágya. Még mindig az ő bretagnei népével foglalkozott, akik talán e nagyszerű halat is fogták. Eszébe jutott az említett viharra következő reggel, egy esős, szürke nap, midőn a hajóroncsok között járva, megpillantotta egy sok gyermekes öreg halásznak, egy több nap óta eltűnt szegény családfőntartónak habbal,

rezni Róma zsarnoki csandárok-kal akarják rájuk erőszakkal görög-katolikusokra, hogy a muszka nyelven sengjék az Ur!

Csak hogy akik ezt akarják, azok elfelejtenek egyet, amit Magyarországon minden laikus tud. Magyarországon minden laikus tudja, mennyire igazságtalan a szent kongregációnak hirtelen kibocsátott brévéje; minden laikus tudja, milyen alaptalan a katolikus egyháznak egyetemes jellegére való hivatkozás, amely kizárja a nemzeti egyházak keletkezését. Hiszen mindenki tudja, hogy éppen Magyarországon egyenesen Róma inícitívájára alakultak meg az unitusoknak orosz és oláh nemzeti egyházai. Miféle fonák okoskodás az, a mely össze tudja egyeztetni a katolikus egyház egyetemes jellegével a magyarországi orosz és oláh nemzeti egyházakat és csak a magyar nemzeti egyházat nem akarja megtűrni Magyarországon?

Simics-kormány Szerb

December 29.

Ma reggel érkezett Bécsből Simics, a ki miután Misko tábornok a kormány alakításáról lemondott, király megbízásából vállalkozott az új kabinet megalakítására. Simics, nyomban érkezése után a királyhoz ment audienziára, a megbeszélte vele a kormányalakítás módosait, a megbeszélte vele a kormányalakítás módosait, a megbeszélte vele a kormányalakítás módosait. Sándor király azt az óhaját fejezte ki, hogy a külügyi, hadügyi és pénzügyi tározzák az ő bizalmi embereivel töltsék be, a több tározzákat pedig mérsékelt radikálisoknak és liberálisoknak engedjék át.

Ristic, a liberális központi bizottság tagjait táviratilag egybehívja, hogy határozanak a fölött, hogy a liberálisok mennyiben vegyenek részt a kabinetalakításban. A Simics-minisztérium megalakulását biztosítják.

Ezek voltak a kormányalakítás előisményei; délután már kész listát terjesztett Simics a király elé, a ki azt jóváhagyta.

Az új kabinet következőleg alakult meg:

Simics elnökség és külügy.
Miskovic tábornok, hadügy.
Velimirovic közmunka.
Vuics pénzügy.
Georgievics Miksa belügy.

homokkal és csigákkal fűdött holttestét és isszappa vegyűlt ősz haját.

S hideg borsongás nyilallott át a szíven. Eközben a lakályok elesedtek a tányérokat, eltűntették az óriás halnak minden nyomát. Az előkelő és érzéketlen vendégek pedig, a másik táli megérkezéteig folytatták ozevegésüket; éhségük már kissé csillapulván, megélénkültek, s több önfeledséggel folyt a társalgás. Könnyű nevetések osendültek föl. Oh a szép és kedves társaság!

A hallgatag Abrándozón pedig végtelen szomorúság vett erőt; mert egyszerre végig szaladt gondolatában mindez a küzdelem és fájdalom, ami a jólét és kényelem előállításához szükséges.

Csak azért, hogy ez urak decemberben is egy szál frakkban járhasanak; csak azért, hogy e hölgyek karjaikat és nyakukat mutogathassák: a melegítő lámpa tavaszi hőmérsékét áraszt a teremben. De ki állítja elő az olajat? Az elkárhozott földalatti munkás, aki a bányák poklában él. Mily hófehér e fiatal és üde nő bőre, hogy oly győzelmesen kiemelkedik a rózsaszínű satin mellett. De ki szötte azt a szatint? A lyoni pókember, aki napi szeszszat fűlledt levegőben ül munkája mellett. Ugyancsak e hölgynek nagyszerű függők ragyognak a fülein. Mily keleti példányok. Cleopatra gyöngye, amit eczetben fölolvastva lenyelt, se volt ezeknél különb. De vajon tudja-e hogy az indusok Ceylon szílelin hősies életközvetés között, lábukra nehéz köve-

Nikolics Andra vallás- és közoktatás-
Kiferics földmivelésügyi.
Milovanovics igazságügyi.

Az új kormány előreláthatólag teljesen
neutrális lesz és főcélja az alkotmánykérdés
megoldása. Simicsnek az a szándéka, hogy a
skupst ut feloszlatja, s kinevezeti az alkot-
mány-bizottságot, azután visszamegy Bécsbe s
átnyújtja visszahívó levelét.

Simicsnek megbízását az új kabinet ala-
kításával mindenütt nagy rokonszenvvel fog-
adták, mert ez a diplomata már régóta ob-
jektív, igazságos és pártok fölött álló politi-
kus hírében áll és Sándor király teljes bizal-
mát bírja.

Simics 1890. óta követ Bécsben. 1894-ben
Sándor király visszahívta őt s megbísta egy
neutrális kabinet alakításával. De ez a kabi-
net, a miniszterek közt fölmerült nézeteltéré-
sek következtében csak két hónapig tarthatta
magát, mire Simics lemondott és Nikolic-
jevic Szevetomir lett miniszterelnök. Si-
mics akkor újra visszatért Bécsbe, a hol
közben, igen súlyos helyzetekben, neve-
zetesen a radikális kabinet, majd a Novako-
vics kormány alatt monarkiankkal keletkezett
differenciák alkalmával igen nagy tapintat-
nak és ügyességeknek adta jelét.

Simics bécsi utódának kinevezéseig, a
mostani követségi titkár, Jovicic, fogja a
bécsi követség ügyeit intézni.

IDÓJÁRÁS.

Légszomsz: reggel 7 órakor 770.8 milliméter, déli-
után 2 órakor 772.2 milliméter. Nőmérők: reggel 7 óra-
kor 0 — 0.2, délután 3 órakor 0 + 2.1. Szél irányja
és erője: reggel 7 órakor EN. 4. délután 3 órakor EN. 4.
Felhőzet: reggel többnyire borult, délután borult. Csapa-
d az értebbi 24 órában: 1 milliméter.

Elvtársainkhoz!

— Felhívás az év végén. —

Hazánkban az alkotmányos rend-
és a békés fejlődésnek ez idő-
egyedül a szabadelvű párt képezi
ékát. Egészséges, intenzív párt-
eddig egy élénken szerkesztett és
széleskörű olvasóközönsséggel bíró
pártorganum nélkül nem képzelhető.
Nagy örömről szolgál, hogy a köz-
zönsség e tekintetben napról-napra
jobban méltányol bennünket, aminek
legbiztosabb kifejezője az, hogy ol-
vasó közönsségünk, előfizetőink serege az
utóbbi időben feltűnően szaporodott. Ez
a felkarolás még lelkesebb munkára

ösztönöz bennünket, s hogy hálánkat
kifejezhessük, igyekezni fogunk tar-
talomdus, érdekes s minden igények-
nek megfelelő lapot adni a közönsség
kezébe.

Az „Aradi Közlöny“ állandó buda-
pesti tudósítótól (Szóts Pál ország-
gyűlési képviselő és Adorján Sándor,
a „Nemzet“ segédszerkesztője) rend-
kívül terjedelmes és részletes távirati
tudósításokat hoz, melyekkel az ösz-
szes fővárosi lapokat megelőzi, úgy,
hogy az „Aradi Közlöny“ által reg-
gel hozott hírek csak az esti postá-
val érkező fővárosi lapokban olvasha-
tók s így a vidéken a fővárosi ujsá-
gokat aktualitás dolgában egy egész
nappal lemarasztalja.

Vezércikkjeinket helyi cikkiróinkon
kívül az ország legelőkelőbb publi-
cistái írják, akik fontosabb politikai
kérdésekben mindig megszólalnak az
„Aradi Közlöny“ élén. Nagy gonddal
állítjuk össze tárcsarovatunkat is. A
magyar irodalom legkiválóbb büszke-
segeitől időközönként több eredeti el-
beszélést, novellát közlünk, azonfelül
Adorján Sándor, az elismert író tollá-
ból minden vasárnap egy fővárosi leve-
let, amelyben a legaktuálisabb esemé-
nyeket beszél meg ügyes, tetszetős
formában. Egyik erősségünk a *hirro-
vat*, a mit napról-napra fejlesztünk,
hogy az Aradmegye, a város, Csanád-
megye s a környék eseményeinek hű
krónikája legyen. Levelezőink táborát
legujabban is megnövesztettük, úgy,
nogy az „Aradi Közlöny“ messze vi-
déken csaknem minden községben
tart állandó tudósítót, a kik az ösz-
szes említésre méltó eseményeket azon-
nal tudatják. — Hasonló gonddal
ápoljuk a közgazdasági részt, az egye-
sületi életet, a tanügyet s lapunk min-
den rovatát. Jelszavunk pedig: *becsü-
letes, tisztességes munka, részrehajlat-
lanság, a családi élet szentélye-
nek megkímélése, a bántó botrány-haj-
hászat mellőzése s igazságos elbírálása
a napi események minden válfajának.*

Ezek után tisztelettel kérjük előfizetőin-
ket, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani
kegyeskedjenek, valamint, hogy az „Aradi
Közlöny“-t barátaink, ismerőseink körében jó-

akarattal ajánlják és terjesztik. Igye-
günk méltók lenni erre a jóakaratra
rolására.

Az „Aradi Közlöny“ előfizetési ára
a régi, vagyis:

HELYBEN,		VIDÉKEN,	
hátrahordva:	postán küldve:	1 évre	1 évre
1 óra 12.—	1 óra 14.—	1/2 évre 7.—	1/2 évre 7.—
1/2 óra 6.—	1/2 óra 7.—	1/4 évre 3.50	1/4 évre 3.50
1 óra 3.—	1 óra 3.—	1 óra 1.90	1 óra 1.90

IDŐJÓ-LAS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött
távirati a . . . ai napra a következő időjárás várható:

— December 31. —

Száraz. — Fagy.

1897.

— A jövő esztendőről —

A millenárius esztendő a végét járja. Még
egy pár óra és ránk köszönt az Ur 1897. esz-
tendéje.

Ugynevezett köszönéses esztendő lesz, a mely,
mint a legtöbb köszönéses év, január 1-én kezdő-
dik és december 31-én végződik.

Hogy milyen esztendő lesz?

A pesszimisták hajlandók azt jósolni, hogy
szűdár, rossz lesz. Miért? Mert pénteki napon
kezdődik az újév. Az igaz, hogy a babonás emberek
véleménye nem egyhangú a pénteki nap dolga-
ban. Vannak, a kik ép a pénteket tartják jónak.
Azok így okoskodnak:

— Akik szerencsétlen napnak tartják a
pénteket, azért tartják annak, mivelhogy pénteki
napon feszítették keresztire az Ur Jézus Krisztust.
Igen ám, de ezzel a gyászos dologgal történt meg
az emberiség megváltása.

Hát egyesünk ki mind a két féllal, enged-
jük meg, hogy ki-ki a maga gustusa szerint jó-
nak vagy rossznak tartsa a pénteki napot. Csak
annyit hadd említsünk fel, hogy a nagy And-
rássy Gyula gróf azok közé tartozott, akik
a pénteki napot szerencsének mondták. Ő leg-
jobban szeretett belekeszdeni pénteken új munkába és
méltoztatnak tudni — nem kis sikerrel. végezte
is a munkáit. Sőt, hogy közelebbi időből emlit-
sünk példát: Nansen, a merész kutató, a ki
olyan fényes eredményt ért el utazásával, pénteken
indult utnak, pénteken kezdett bele mander
kirándulásba és a mi még érdekesebb: tizenhar-
madmagával indult neki a nagy vállalkozásnak.

A jövő esztendő ugynevezett uralkodó plané-
tája a „Mars“ lesz. Némi jóakarattal est a derék
csillagot, melyvel újabb időben olyan nagyot
sokat foglalkoznak a tudósok, a föld öccsével
lehetne nevezni. Nem csak azért, mert szakasztól
mása a földnek, kicsinyített mása, de mert 500
esztendővel fiatalabb is a mi dérgolyónknak.
Legalább így állítják a tudósok. Lelkük rajta,
nem igaz.

A legujabb időben Schiaparelli, milánói csé-

ket erősítve bukna alá a víz mélyeire e gyön-
gyök után, s bal kezükben kést szorítanak,
hogy a ózópák ellen megvédjék életüket?

Vaj, mit! A nő szép és kacser. Az ebédlő
és illatos. Vigan és lengén öltözve lehet
ebédelni, s a szomszédokkal inoselkedni.
minő összeköttetésük lehet egy sötét
fással, aki ötven lányira tur a föld alatt;
egy mellbeteg szövő-fonóval, aki egész életét
gépe mellett kinozza végig, s egy vadem-
perral, aki tengerbe ugrál, s ennek vizét oly-
kor vérevel festi be? Ugyan miért gondolná-
nak ők e szomorú szennyves dolgokra! Minő
oktalanság!

De az Abrándozót tovább üldözi rö-
szmeje.

Egy pillanat óta gépiesen, anélkül, hogy
szerevenné, kenyérmoraszát forgat ujjai között.
Oh, ez jelentéktelen, csaknem képzelet: táp-
szer egy ily ebédén. Mindazáltal ez is valóság-
ság kenyér, lisztből készíve, amit viszont bu-
sából állítanak elő. Istenem, hát igen, ez is
csak úgy kenyér, akár a paraszt rozakenyere,
gy a katoná korpásosipója; de amíg a gas-
tagok asztalára került, egy egész sereg mun-
sast foglalkoztatott.

A paraszt szántott, vetett, aratott. Teszi-
totta az ekét, vésztette a boronát az őszi esők
cipős hidege alatt; éjjelenként gabonájáért
rettegott, ha dörgött; nappal a mező aggasztot-
a, ha vészterhes felhők fölvonulását látta, ara-
kor pedig beléfeketedett a porba és a kime-

Es mikor az öreg molnár, akit a folyók
mentén kapott csusz kétrétüre görbitett, a lisztet
Párisba küldte, a széles kalapu edzett hor-
dárók görnyedt vállakon cipelik a súlyos sak-
kokat a sütőkhöz, hol a munkások hörögve
dolgoznak estétől reggelig.

Valóban, ugy van! Szükség volt mindezen
fárasztó és gyötürő munkára, hogy a fehér, fő-
rangu kezeoskák gyöngéden szedegethessék a
hóféhér cipé belét.

S a rögeszme most még inkább erőt vett
a javithatatlan Abrándozón. A osemge is csak
az emberi szenvedésekre emlékezteti. Imént,
hogy a kulcsár tort töltött poharába, nem gon-
dolt-e rögtön bizonyos munkásokra, a kik az
üvegek folytonos fuvása miatt sorvadásba
esnek?

Ej, de hisz' ez neveltséges! Jól tudja, hogy
ez az egy van alkotva. A nemzetgazga
szeme közé nevetne. nem lesz be-
lőle szocialista? Gazdagok és szegények
dög lesznek, valamint hogy vannak épkezláb
és nyomorék emberek.

Különbben is a társaságban levő boldog
emberek nem igazságtalantl boldogok. Ezek
nem az arany borja közönsséges beozói, nem
önzö, durva felkaszakodott egyének. A ki az
szocialista hord, a melynek Fran-
ciaország minden dicsőségében része van. Az
szocialista táborok egy hős, a ki Murat ret-
teghetőségével monville mellett
A a költő hűen szók
Szépséget. Ez a vegyész,

remtette meg, gyógyszeráros segítségén ke-
te, ma pedig az egész világ előtt tekintély: az
tehát egy lángész. E főrangú nők pedig fő-
nyörültesek és jók, a kik gyöngéd kimélettel
követik el a nemes tetteket, s gyakran egész
nyomor fenekéig benyulnak szép kezeikkel.
Miért ne lehetne e válogatott társaságnak joga
a különleges élvezetekhez?

S ezt gondolva, az Abrándozó rájő, hogy
az előbb igaztalan volt. Azok a kopott szofa-
mák a külvárosi klubokba valók, amelyek em-
lékében fölujultak, s amelyek őt távutra vezet-
ték. Lehetséges-e. Pironkodott önmaga előtt.

Am az ebéd is a végére jár, s mialatt
utoljára megtöltik a pezsgős poharakat, a oszód
ismét helyre áll. A vendégek a beálló emész-
tés táradalmait érik. Az abrándozó rendre nézi
egyiket is másikat is, s arozukon az érzéket-
lenség és a jóliakás nyomait látja, a miktől
megundorodik. Szívében valami homályos, meg-
is de annál keserűbb érzés csak azért
is tiltakozást tálában tüdő embe-
rek ellen, s midőn végre fölke asztal-
tól, makacsul ismételteti magában:

— Ugy van, ők jogaikkal élnek!
vajjon tudják-e, tudják-e igazán, hogy fényt
zések menynyi nyomorba kerül? Gondol-
nak-e olykor erre? Gondolnak-e olykor,
gyakrabban, mint kellene? Vajjon gon-
dolnak-e?

E héten volt a Marsot és elkészítette ennek a bojgónak részletes térképét. Abból, a mit konstataált, minte bizonyosnak tekinthető, hogy a Marson ép rég katolikuskoknak laknak emberek, mint a földön, a kikkel magyarul végeznükben egyhamar aligha fogunk személyesen igazságtalan, jogtárinkesni, lévén a Mars pontos számítások szerint 225,400,000 kilométernyire a földtől.

Ha már csillagászatról beszélünk, hát elmondjuk azt is, hogy 1897-ben két gyűrűs napfogyatkozás lesz. Az egyik február 1-én, a másik július 29-én, de nálunk egyik se lesz látható. Ellenben valószínű, hogy annál határozottabb fogyatkozás lesz látható nálunk is minden lényos apa bugyellárisában. abból az egyszerű okból, mert rendkívül hosszú farsangunk lesz. Kezdődik január 1-én és végződik március 2-án, úgy, hogy tehát farsang kilencz hétig tart. Ez aztán farsang! Husvét április 18. és 19. napjaira esik, pünkösd június 6-ára és 7-ére. Husvéton, pünkösdön és karácsonyon kívül csak egy kettős ünnep lesz még: október 31-én (vasárnap) és november 1-én (minden szentek napja.) Tapasztalt időjósok szerint szép meleg nyár van kilátásunk. Falb Rudolf szerint a jövő évben 26 kritikus nap lesz. Elsőrendű kritikus napok lesznek: március 18., április 17., szeptember 26., február 17., október 25., augusztus 28., május 16., november 24., (csökkenő erő szerint rendezve.) Másodrendű kritikus napok: december 28., augusztus 12., szeptember 11., március 3., január 18., február 1., június 14., július 14. és 29., október 10., január 8., április 2. És végül harmadrendű kritikus napok: november 9., május 1., július 30., december 9. és május 31.

Table with 2 columns: Vonatok indulása ARADRÓL and Vonatok érkezése ARADRA. Lists train schedules with times and destinations like Budapest, Szeged, Brád, etc.

Deczember 31. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Sylvester. — Protestáns naptár: Sylvester. — Görög-keleti naptár (deczember 19.): Bonifác. — A nap két 7 óra 51 perces, nyugszik 4 óra 14 percesor. — A hold két 5 óra 30 percesor, nyugszik 1 óra 32 percesor. Deczember 31. A „Szárnyaskörök” dalkör Sylvester-éjére (Fehér Kereszt.) — Sylvester-estély a várban. — Sylvester-asztaltársaság estélye. — A világi kaszinó vigalma. — A pécskai ifjuság mulatsága. Január 2. A Kölcsey-egyesület második estélye. Január 9. A os. és kir. 33-ik ezred egyéves önkéntesek bálja (Fehér Kereszt.) — A pankotai nőegyesület táncvigalma. Január 11. Aradmegye évnegyedes közgyűlése délelőtt 9 órakor. Január 16. Az aradi israelita jótékony nőegyesület táncvigalma (Fehér Kereszt.) Január 31. Az aradi könyvnyomdászok táncosestélye (Központi szálloda.) Szabadságharosi emléktárgyak országos múzeuma (színházpárat II-ik emelet) nyitva van minden nap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjlatlan. Kölcsey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 2—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári lakola. föld. int.

Sylvesteri epilog. — Az utolsó napon. — Itt a határkő: a mai nap. Ami innen esik rajta: édes, mámorító álom. Ami onnan esik: a csodáknak hirtelen, dalos időszak sokszor önkéntesbe jutó emléke; a mi ezután következik: a reményteljes, de bizonytalan, misztikus jövő. A mai nappal bezáródik az év. Végére értünk az 1896-nak, befejezzük ezt a sok emlékteljes évvel teli esztendőt, amely elismerést, dicsőséget hozott az ezredéves nemzetnek a világ összes népei előtt a amelyben megmutattuk fényes tanúbizonyságokkal, mit érünk, mit tudunk, mik vagyunk.

Igazságosoknak kell lennünk mindenki iránt, főleg magunk iránt, midőn az év eseményeire visszpillantunk és nagymérvű megnyugvás tölt el bennünket, ha a mai napon gyors ütemben még egyszer átéljük az év történetét. A testvérviszály nem zavarta az ünnepélyeket, melyekkel a magyar államiság ezer éves fennállását ünnepeltük. A kormány minden irányban fáradhatlanul törekedett Magyarországot oly módon képviselni, amint egy független, önálló és előkelő államhoz az európai konzertben illik. A kormány és cselekményei méltók voltak a nemzethez és a nagy ünnephez, melyet Magyarország ez évben egész Európa szeméi előtt és részvételei mellett ült meg. Az egész ünnepélyt, annak minden kiemelkedőbb mozzanatát elárasztotta a korona loyális részvétele páratlan dicső fényével, mely fény abban az emlékezetes ülésben érte el csúcspontját, mikor a koronát a magyar országgyűlés új bűszke házába kísérték és az egész világ ünnepelte és áldotta. Azután a magyarok alkotmányosabb királya, a legelső magyar ember egy ájtatos imát mondott és az isteni Gondviselés minden áldását kérte a nemzet számára. A nemzet imája a király imája volt, a nemzet kívánatai a király szívéből folytak. Ez az ima és közös kívánat két szívből egybe folyt össze és bebizonyította, hogy az a nemzet csak ezen uralkodó alatt juthatott erőhöz, tekintélyhez, hatalomhoz és gazdagsághoz, hogy viszont ennek a királynak és trónjának az egész földkerekségén nincs hübb támassa, nincsenek hüvőbb alattvalói, odaadóbb barátai, mint a hü, loyális, hódoló magyar nemzet. A legelső magyar ember a király, kiért az egész magyar nemzet az utolsó emberig kiáll és utolsó csepp vérért feláldozza. Ez a nagy tanulsága ennek az esztendőnek és ezzel a tudattal lép át a nemzet a második évezredbe. Szüksége van a király szeretetére és a korona jóakarására és a két elengedhetetlen feltétel biztos és zavartalan birtokában bizalommal tekint a magyar nemzet a jövő elé. Magyarország szabadságának és önállóságának legfőbb öre szereti hü nemzetét, magát egynek érzi vele és elválaszthatatlannak abban és örömben. Es ebben van a biztosítéka a magyar állam békés fejlődésének, amely elé Istenbe és királyunkba vetett bizalommal haladunk. Nehéz megválni ettől a naptól, mely oly dicsőséges évet zár be. Lehetetlen, hogy megilletődést ne érezzünk, midőn elparentáljuk őt is a muló, muló esztendő örvényébe. Pedig vége: a mai nap az utolsó s holnap már itt az 1897!... Osi szokás szerint ragadjuk meg a poharat s mikor az óramutató éjtélre fordul: kezünk boldog új esztendőre s kezünk egészségére, boldogulására a magyarnak! — Te Deum. A minoriták aradi templomában ma délután 5 órakor lesz ünnepélyes Te Deum. — A mai délután adunk a befejező ünnepi Gondviselésnek, hogy erőben, egészségben megérnünk engedte az évfordulót. A hálaadó istenítiszteletet Csák Csirjéki dr. tartományi rendfőnök mondja, utána pedig Kiss Gyula hitoktató tart alkalmi prédikációt. A Te Deumon, ősi szokás szerint, részt vesznek a hatóságok, hivatalok, továbbá egyesületek és testületek, és utóbbiak zászlóik alatt — a r. a. b. a. t. u. s. t. e. m.

plomban az év utolsó délutánján h. órakor tartatik meg a hálaadó istenítés. — Arad népmozgalma. Az aradi kath. plébánia-lista kimutatása az 1896-ban 864 róm. kath. született, 11-ét mint az előző évben. Meghalt 692, vagy kevesebb mint tavaly. A plébánia 207 ketett össze, 9-ét többet mint 1895-ben. Utóbbi adat eléggé igazolja, hogy az osaknem mind megáldatták a templom polgári tisztviselő előtt kötött firgyet. A reform. egyházban az 1896 év mán a szülöttek száma: 197, (fi 116, n Házasságra lépett s egyházi áldásban részesült 48 pár. Meghalt: fi 180, nő 68, együtt: 248. Lelkek száma: 4200. — Uj tartalékos tisztek. Eppen ma tegnapi számában közöltük meg az ellenőrző bizottság által készített listát, mely az absolvált önkénteseket soha sem nevezik ki tartalékos tisztekké, de még hadapród-tisztekké sem. Megjött rá a legerősebb hadapród-tisztek listája a tegnapi hivatalos lapban, a mely a tartalékos tisztek kinevezését kiegészíti, ezenkívül tömémentelen sok előléptetést helyetessé és hadapróddá azon önkéntesek közül, kik eddig csak altisztek voltak. Tehát érvényesül a fokozatos előléptetés, úgy, mint azt kifejtettük. A kinevezettek listáján közöljük azok neveit, a kik Arad tartózkodnak, vagy az aradi ezredbe vannak beosztva, megtoldva a hivatalos közleményt budapesti tudósítónk táviratával, melyben az „Aradi Közlöny” közölte, bennünket érdeklő kinevezésekről, illetve előléptetésekről értesíti, miket a hivatalos lap csak holnap fog közzétenni s a mikor ide n szolgált egyéves önkénteseket deklik: E szerint ő Felége a király: Tartalékos hadapródok: Kliegl Rudolf, Fikler Károly, Rosenthal Hugó, Domonkos Gyula, Rottár Sándor, Fried Ignác, Sala Gyula, Fleischer Adolf, Szűcs György, György Iván, Balassa Tócsa és Gligoreszku György, valamennyi a 33-ik gyalogezredben; továbbá Perényi János a 63., Frey Ernő a 82., Jankó János a 89., Domcsia Valér a Szentpétery Zoltán a 62-ik ezredben; — valamint a következő tartalékos altisztek: Husz Lipót és Fiedler Imre, mindketten a 33-ik gyalogezredben. Tartalékos hadapródok lettek a következő, az idén végzett egyéves önkéntesek: Dede Károly, Naményi Miklós, Walli György, Szöllőssy Jenő, Szalay Lajos, Amberger Jenő, Kellner János, Masztig Emil, Braun Ferenc, Rauchbauer Nándor, Marossy Miklós, Angelina József, Fischer József, Gerő Armin, Altman Ignác, Spitzer Jenő, Szathmáry Béla, Szász Sándor, Verzár Béla, Szkalák Kálmán, Szalay Kálmán és Pavlas Kálmán, valamennyien a csász. és kir. 33-ik gyalogezredben; — Vászár helyi János a 7-ik hadapród-tüzérezredben. — A nyugdíjbizottság ülés. Arad városi nyugdíjbizottsága tegnap délelőtt 11 órakor ülést tartott Salacs Gyula kir. tábornok polgármester elnökelete alatt, melyen jelenlévő polgármester előterjesztése folytán Kosztolányi Károly városi segéd

TANÜGY.

(—) Az iskolaszék ülése. Aradváros iskolaszéke ma, csütörtökön délután 4 órakor ülést tart, melyen több fontos tanügyi kérdést beszél meg. Az ülésre e helyen is felhívjuk az iskolaszék tagjait.

MULATSÁGOK.

(=) Sylvesteri táncvizsgák. Mulat ma az egész város: utóljára ebben az évben. Előcsuszátja a régit s üdvözl az új évet, a mint a kzenesszóval, pohárköszöntővel, tánczozal. A mulatság minden házban, de less több város vigalom is. Így a várbán, a hova tisztikar a polgári előkelőségéből is számos ládot meghívott. A „Szárnyaskerek” kör a „Fehér Kereszt” szállóban mulat, a Sylvester-asztaltársaság pedig a város helyiségében. A vidékről a világokassinó s a pécskai ifjuság jelentett iramulatságot.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Gyilkos vő.

— Kutba dobott anyós.

Kodraán Juon Lioan nadabi lakos anyósával, Pécskán Mariuczával, nem a jobb viszonyban élt, mert az utóbbi egészenyonát azon kötelezettség ellenében ruházta hogy vádlott neki tartás fejében évi 40 frtot on. Nem is igen tartotta be a szerető vő ezt kötelet, úgy, hogy az anyósának bíróságilag lett ant a kötelezettséget kikényszeríteni. dreaan f. évi július hó 16-án anyósa udvaránmenve, őt a tornáczon találta; mint rendelkezés most is csakhamar szóváltásba keveredtek, melynek hevében a vítés vő anyósát mellbe üg hogy az elesett majd térdével melvén, nyakát kezdte szorítani, levette a kendőt és avval háromszorosan körülak a nyakát, addig szorította, míg az keött meghalt.

Erre az lát astán bevitte a szobába s ott egy órai is befedte, majd a kertbe ment és a elteltével na nyugalommal luczernát kezdett férfakkal as-

megen nk. astán hazament, befogta egyik lovát t em pl us anyósa házához hajtott, ott a hui- t entir as a feltette és az udvaron talált nagy je téve, a kocsit zöld löherével negrakta, mire a kocsival és a hullakására visszament, ott előbb vett fel, s így elkészülve, hogy a gáról elhárítsa, sógora Dragan bi lakos házához hajtott s ott só-

Dragan Petrunéval beszédbe esakhamar astán elindult Sikióra szor, utközben azonban a hullát föld-fényé bn a kukoricza közé rejtette és aszal tovább ment Sikióra; ott betért anyjához és Kauf-

m a n n Ignácshoz, majd rövid ottartózkodása után visszatért Simándra, a holtestet elvitte leg a karánosi pusztán levő elhagyott kúthoz és mind as, miután a magával vitt követ egy kötéltel h lel a halott nyakára kötötte, bedobot. Ezért kirak alott tegnap Kodraán Juon az aradi törvény- szájj zék előtt, mely őt dr. Barabás Béla ügy- tábla éd védelme dacára szándékos emberölés dozó ntettében bűnösnek találván, tizenkét évi hajló gy házra ítélte. oldala Vádolva volt még Kodraán hamis eskü volt üntette és két rendbeli lopás vétségéért is, iss se a törvényszék ezek alól őt dr. Pop Ist- em an ügyvéd meggyőző védelme után felmen- ut tette. idta A tárgyalást, mely az egész napot igény- nem e vette, nagy érdeklődő közönség nézte vé- ora mely feszült figyelemmel hallgatta mind- az érdekes tárgyalást. A büntető ta- követezőkép alakult meg: Elnök:

Fábián Lajos kir. törvényszéki bíró; szavazó bírák: Földes János kir. törvényszéki bíró és Szarka Sándor dr. albíró; jegyző Popu Sándor. A vádhatóságot Domonkos László kir. alügyész képviselte.

Mikor az elíteltet a porkoláb a börtönbe kísérte, az ajtónál szokogva borultak reá anyja, hitvese és rokonai s így bucsustak el tőle — talán örökre.

SPORT.

+ Vadászat Talpason. Talpas területén az idei hajtóvadászat, mint levelezőnk írja, tegnap ért véget. Az eredmény várakozáson felül szép volt és az összes eddig tartott téli vadászatokat felülmulta. Elesett — a község területén csupán — három nap alatt összesen 342 nyul, 6 róka és egy fogoly.

TÁVIRATOK.

Ujévi üdvözlések a szabadelvű pártban.

Budapest, decz. 30. (Saját tud. táv.) A holnapi ujévi üdvözlésekre igen számosan érkeztek a képviselők a fővárosba s előre látható, hogy teljes számmal lesznek jelen a képviselők a szokásos ujévi üdvözlések ünnepélyén.

A lopott okmányok.

Budapest, december 30. (Saj. tud. táv.) A földmivelésügyi miniszteriumból elloptott három diplomáciai okmány ügyében holnap tartják meg a végtárgyalást. — Patschild József díjnok megvesztegetés büntetével, Inczédy László pedig, a „Magyarország” felelős szerkesztője megvesztegetés vétségével van vádolva.

Chinay hercegnő levele.

Budapest, decz. 30. (Saj. tud. távirata.) Az esti ujság megrovó cikkére Chimay hercegnő levelet irt Rákossy Jenőnek, kérve őt, hogy győződjék meg személyesen viszonyának tisztres voltáról. Rákossy válaszában megnyugtatta a hercegnőt, hogy ő nem akarta benne az asszonyt sérteni, csupán a kíváncsi nép ostromlásától akarta megvédeni.

Vonatkisiklás.

Budapest december 30. (Saj. tud. táv.) Rákoson egy tehervonat kisiklott, mert a tilos jelzés dacára a sinre futott s ilyenkép nekiment a csonka vágány végén álló vastartányoknak, melyek közül hat kocsis és egy gáztartály kocsis szétzúzódott. A szerencsétlenségnél két ember életét vesztette. A kár hatezer forint.

Párpaj Chimay hercegnő miatt.

Budapest, december 30. (Saj. tud. táv.) Balogh Miklós fővárosi hírlapíró és Menyhért Vilmos, a „Rémi szálló” tulajdonosa közt ma kardpárbaj volt, melyre okot Chimay hercegnő adott. A párbaj Menyhért könnyű sérülésével végződött. Felek kibékültek.

Az aradi román lapról.

Nagyszeben, decz. 30. (Saj. tud. táv.) A nagyszebeni „Tribuna” az Aradon alapítandó új román lap valamennyi munkatársait: Russut, Siriamit, Brote Jenőt, Slaviczit, kikkel az elmúlt évben annyi kellemetlensége volt, csel-szövéknek, megbízhatatlan

strébereknek bélyegzisi figyelmezteti a román olvasó közönséget, legyen ovatos s ne üljön fel a hangzatos frázisoknak, melyek a nép törbe csalását célozzák, de a melyek már eddig is megmutatták lényegüket, akkor ugyanis, mikor hangoztatóik velük és általuk kompromitálták a román nemzetimozgalmat.

A német császár nálunk.

Mohács decz. 30. (Saját tud. táv.) Vilmos német császár jövő évi szeptemberben Frigyes főherczeg vendége lesz, kinél a baranyai birtokon rendezendő vadászatokon fog részt venni.

Fegyházigazgató a bíróság előtt.

Vác, decz. 30. (Saj. tud. táv.) Balakay István, váczi fegyházigazgatót azért, mivel az utcán kétszer arculütötte Reiser Jenőt, kivel előbb lovagias ügye volt, a büntető bíróságnál feljelentették.

Stambulov gyilkosai.

Szófia, december 30. (Saj. tud. táv.) A Stambulov perben ma délután hozta meg a bíróság az ítéletet: Georgiev Bonet, kit a gyilkosságban közvetlen részvétellel vádoltak, a bíróság felmentette, Tufekcsiev, ki a fegyverek szállításával és Atzovot, ki a kocsis odarendelésével a gyilkosságot előmozdították, három-három évi fogságra ítélték a vizsgálati fogság aránylagos beszámítása mellett. Hogy ez az ítélet mennyiben elégitette ki a jogász világot, azt leghübben bizonyítja az a felháborodás, amit ez a szégyenletes ítélet keltett.

Elpusztult város.

London, december 30. (Saj. tud. táv.) A „Times” jelenti Melbournból: Nevvertire várost, Uj-Déli Walesben, ciklon elpusztította. Csaknem az összes épületek elpusztultak. A vihar két háza a levegőbe emelt és szétrombolt. A szé vihar az embereket nagyobb távolságra vitte. Sok szerencsétlenség történt. Részleteket még nem tudunk, minthogy a távirdaösszeköttetés megszakadt.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDÉS.

A kereskedelmi és iparkamarából.

— Teljes ülés december 30-án. —

Az aradi kereskedelmi és iparkamara tegnap, szerdán délután tartotta az évi utolsó ülését Kristyó János elnöklete alatt.

Napirend elején a szokásos elnöki bejelentések történtek meg; ezek közül kiemeljük, hogy az elnökség a kerületbeli összes országgyűlési képviselőkhez megkeresést intézett a kamara által felkarolt érdekeltek buzgó támogatása iránt.

Majd dr. Marschall Lajos titkár tett előterjesztést a párisi világiállitás ügyében tartott anketéről, a kisipari hitel-szervezés ügyének allásáról és a kolozvári kamarai értekezlet határozatainak foganatosításáról.

Azután két vásár-ügy tárgyalatott. A kamara megengedni javasolja, hogy a brádi vásárok március, június, szeptember és december hónapoknak mindig a harmadik csütörtökjén tartassanak, ellenben Csersző község újabb kérelmét, hogy egynapos vásárja két nappal terjesztessék ki, újból elutasította a kamara, mert ezt a kiterjesztést legfeljebb a község vásárvám jövedelmeinek szaporítására irányuló vágy, de a közforgalom érdeke nem kívánja.

Ugyanosa újabb elutasítólal nyilatkozott a kamara Borosjenő község azon kérelmére, hogy ott a marhahús árát hatóságilag szabályozzák. Három mézáros van Ros-